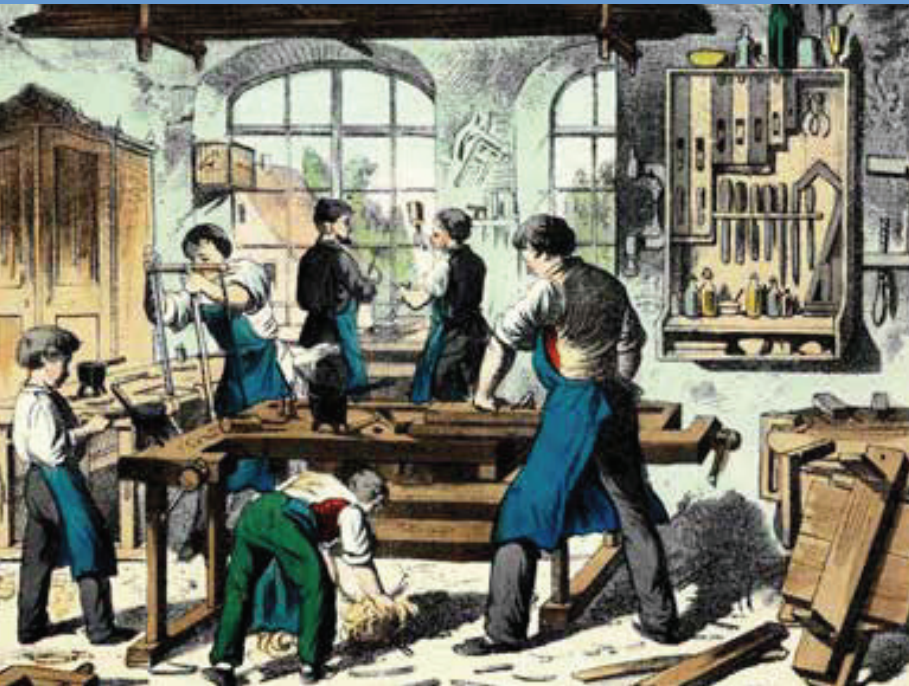

DE TIJDLIJN

Een bijdrage van drs. Bert Euser, MBA

Bijna honderd jaar geleden werd ons familiebedrijf, van origine een gereedschappenhandel, opgericht. De oprichter, de stateloze Albert Widenhorn, werd geboren in 1876 in Überlingen (Duitsland). Hij vluchtte aan het begin van de Eerste Wereldoorlog vanuit Gent met zijn Belgische echtgenote per motorjacht naar Nederland. Na de vrede van Verdun in 1918 ontstond er een groeiend vertrouwen in de Nederlandse economie. Veel nieuwe bedrijven werden opgericht. Widenhorn startte aan de Leuvehaven in Rotterdam met een automaat voor de fabricage van bouten.

Timmermansopleiding

Aan het begin van de eeuw was mijn grootvader van moederszijde begonnen als leerling-timmerman. In die tijd waren er nog weinig ambachtsscholen, vanaf zijn veertiende jaar kreeg hij zijn opleiding in een timmermanswerkplaats. Hij ontving geen weekloon, maar moest voor zijn opleiding betalen aan de meester-timmerman en de noodzakelijke timmergereedschappen zelf aanschaffen. Elke ochtend liep hij naar de werkplaats of bouwplaats: de aanschaf van een rijwiel zat er in een gezin met zeven kinderen niet in. Met het perspectief

van nu was mijn opa een 'stapelaar' avant la lettre: een doorzetter die met bedrijfsopleiding en avondcursussen het na de Tweede Wereldoorlog bracht tot chef van de tekenkamer. Dit deed hij bij een gerenommeerd Rotterdams architectenbureau dat veel opdrachten uitvoerde voor de wederopbouw van Rotterdam.

Het aantal ambachtsscholen nam na 1920 sterk toe, toen gemeenten de financiële verantwoordelijkheid namen. Widenhorn heeft tot laat in de vorige eeuw jaarlijks grote aantallen gereedschapskisten geleverd via scholen, voor nieuwe

WIDENHORN

leerlingen in bouw, hout, metaal en elektro. Opnieuw zien we een parallel met recente ontwikkelingen: eerst moest elke leerling zijn eigen set, kist of tas met gereedschappen aanschaffen, voor eigen rekening. Later kwam dit, net als de huidige pakketten schoolboeken, voor rekening van de school met subsidie van de overheid. Het waren in die tijd natuurlijk de bekende handgereedschappen als tangen, hamers, beitels en zagen, afgestemd op het type vakopleiding (smeden, timmerlieden, etc.).

De oorlog

In de oorlogsdagen van mei 1940 werd het centrum van Rotterdam gebombardeerd en het bedrijfspand aan de Leuvehaven werd daarbij volledig verwoest. De voorraad gereedschappen, de catalogi en prijslijsten, de bedrijfsinventaris, alles

ging verloren. Het bedrijf moest zichzelf opnieuw uitvinden. Voor de oorlog kwamen veel gereedschappen al uit het buitenland, met name Duitsland en Engeland. Nederland kende vrijwel geen eigen gereedschapsfabricage. Tijdens de oorlog, maar ook nog enige tijd daarna was het moeilijk om gereedschappen te importeren. De naoorlogse behoefte doet de vraag toenemen, maar de verkoop werd geremd door invoerbeperkingen en schaarste. Importvergunningen moesten worden verkregen, wat aanvankelijk niet eenvoudig was. Reden om op zoek te gaan naar andere wegen, bijvoorbeeld samenwerken met bedrijven die gereedschappen onder ons merk maken.

De Wegwijzer

In 1956 gaf Widenhorn, als onderdeel

Bij het dertigjarig bestaan bood het personeel een glas-in-loodraam aan. Hierin waren historische elementen uitgebeeld: de smid als oorsprong van de gereedschapsproductie, de Latijnse spreuk 'arbeid overwint alles', de verbondenheid van het bedrijf met de stad en haar kwaliteitsleus 'Alleen het Beste'. Bij het jubileum in 1959 werden tijd en techniek samengebracht in een klok, opgebouwd uit verschillende gereedschappen, zoals: cirkelzaag, 2 hamers, passer en stukjes brons om de uren aan

te geven. De verbondenheid van tijd en techniek werd nog eens benadrukt door de nieuwjaarskaart voor 1960: "De hedendaagse techniek drukt een onuitwisbaar stempel op de tijd waarin wij leven."

van haar informatieve en educatieve functie, het zogenaamde Modellenboek uit. A5- formaat met harde kaft, met daarin opgenomen ruim 300 pagina's gereedschappen, voorzien van tekeningen en codenummers, uit haar handelprogramma voor industrie, ambacht en scholen. Handgereedschappen, draadsnijgereedschappen, boren, frezen, meetgereedschappen, spangereedschap, e.d. De tekeningen ogen nog steeds actueel. Veel gereedschappen zijn gebaseerd op bekende principes, alleen de uitvoering ziet er tegenwoordig professioneler uit. Er waren in die jaren nog veel ambachtelijke bedrijven, zoals smederijen, hoefsmeden, lasinrichtingen en constructiebedrijven. In de vakopleiding en binnen de bedrijven werden dan ook nog veel traditionele gereedschappen gebruikt, zoals smeedhamers en smeedtangen.

Tot de afnemers van nieuwe producten behoorden in die jaren steeds vaker machinefabrieken en metaaldraaiërijen, die deze ook gebruikten voor de permanente (bij)scholing van personeel. Cornelis Euser, die het bedrijf na het overlijden van Widenhorn in 1944 leidde, vond dat wij overal 'binnen' moesten zijn waar draaibanken werden gebruikt. Daar werden draaibeitels van snelstaal, hardmetaal en later klemwisselhouders toegepast.

Om die ontwikkeling en het vervolg in de loop der jaren kort samen te vatten:

technische informatie is altijd één van speerpunten van Widenhorn geweest. Met als mooiste voorbeelden de omreken- en maattabellen, die gemaakt werden voor draaiers en frezers. Tot aan de eeuwwisseling ontmoetten we nog weleens mensen, die nog een Widenhorn's Wegwijzer in gebruik hadden, in een tijd waarin al lang rekenmachines werden gebruikt.

Opkomst van computers

In de zestiger jaren werden CNC-machines in Nederland geïnstalleerd: door software aangestuurde machines. Hierdoor veranderde de technische groothandel in gereedschappen definitief in een 'kennismakelaar': gereedschappen en machines werden verkocht met toegevoegde waarde, zoals adviezen en training. Widenhorn codificeerde haar technische informatie ter ondersteuning van processen op de werkvloer in de Widenhorn's Wegwijzer.

In het begin van de jaren tachtig introduceerde Widenhorn in dit kader de Audit CNC-opbouwset voor conventionele draaibanken. Hiermee werd de drempel verlaagd voor de overstap van handmatig naar softwarematig aangestuurde machines.

Naast de ontwikkeling van CNC-machines kwamen er ook programmeersystemen (CAM – Computer Aided Manufacturing). Deze waren aanvankelijk

Bert Euser (1948) werkt sinds 1973 bij Widenhorn BV en sinds 2007 bij WIA Educational BV. Hij werkt aan hands-on trainingswerkplekken Nieuwe Technologieën voor alle vormen van onderwijs. WIA Educational was branchewinnaar Onderwijs-softwarebranche, en is genomineerd voor de Nationale Business Succes Award 2016. Bekijk hun website op nvon.tk/wiaeducational.

Het historisch onderzoek in dit artikel kwam tot stand met het boek "100 jaar Widenhorn; De vergelding, een dorp in tijden van oorlog" (Jan Brokken, AtlasContact 2013).

machinebesturingspecifiek. Met de integratie van de ontwerpfunctie (CAD - Computer Aided Design) ontstonden algemeen toepasbare CAD-CAM-systemen. Hierin worden zowel materiaal en snijgereedschappen als gereedschapshouders gesimuleerd en geprogrammeerd.

Complete pakketten

Door subsidies kon het streekschoolonderwijs (leren en werken) en later het middelbaar technisch onderwijs (MTS) in de jaren '80 meedoen aan vernieuwingsprojecten. Hierbij werden lokalen met CNC-draai- en -freesbank, simulatiesoftware en een computernetwerk ingericht in alle deelnemende scholen.

Widenhorn heeft ook als leverancier geparticipeerd in belangrijke projecten voor nieuwe technologieën. Eerst in het middelbaar technisch onderwijs, daarna in het lager technisch onderwijs, de opvolger van de ambachtsschool. Het gaat onder andere om het Tibblto-project (Technische Informatica voor de Bovenbouw van het LBO), Metaaltechniek voor het VBO, en technologie in de gemengde en theoretische leerweg. De levering geschiedde volgens het zogenaamde turn-key-principe: de totaallevering van software, hardware, installatie en support. Docenten en leerlingen konden vanaf het eerste moment volledig aan het werk dankzij de met de machines meegeleverde software, instructies en trainingsmateriaal.

Vandaag de dag

De ontwikkeling van Nieuwe Technologieën ging uiteraard onverminderd verder: laser, 3D-printers, mechatronica, CNC-machines, robots, gereedschap-instelapparatuur, 3D-meetbanken, CAD-CAM-systemen, Virtual Reality, en meer. Widenhorn stootte tijdens deze ontwikkelingen de mechanische gereedschappen af. Collega-bedrijven en oud-medewerkers, zijn hiermee verder gegaan. Dit betekende voor ons bedrijf de definitieve stap van mechanische naar digitale gereedschappen.

Onder de bedrijfsnaam WIA Educational werd een concept ontwikkeld van hands-on trainingswerkplekken voor nieuwe technologieën. Het concept bestaat uit software, apparaten, een (digitale) trainingsomgeving, installatie, training van docenten en helpdesk, voor alle vormen van onderwijs en beroepsopleidingen. Ingespeeld wordt op het groeiend tekort aan technici in bedrijven.

Kortom, de ontwikkeling van onze bedrijven liep deels parallel aan de ontwikkeling van techniek, economie, onderwijs en markt, in hun onderling verband. Soms liepen we vooruit op de ontwikkelingen en soms volgden wij ze... met als resultaat dat Widenhorn geen bouten en moeren meer levert, maar geavanceerde software.

